

Atkelta iš 1 p.

Griežtinti tvarką paakino „Lietuvos geležinkeliai“

Šį projektą parengė Seimo Tėvynės sąjungos–Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos seniūno pavaduotoja, Audito komiteto ir Antikorupcijos komisijos narė Agnė Bilotaitė su savo partijos kolegomis. Ji nuo „Ūkininko patarėjo“ neslėpė, kad tokios iniciatyvos ėmėsi po to, kai vienas po kito į viešumą pradėjo kilti skandalai apie valstybės įmonių dalytą paramą su kai kuriais politikais susijusiems paramos fondams ir savivaldybių, kuriose vienmandatėse rinkimų apygardose į Seimą buvo išrinkti įtakingi politikai, objektams. Negalutiniais duomenimis, su praėjusios kadencijos Seime dirbusiais parlamentarais vienaip ar kitaip yra susiję 14 fondų.

Pasak A. Bilotaitės, trūkstant įstatymais nustatytos kontrolės, kai kurios valstybės valdomos įmonės paramai neretai skiria itin dideles pinigų sumas, taip mažindamos gaunamo pelno, nuo kurio mokami dividendai valstybei, sumas. Kitais tariant, kaip tame žaidime: davė tam, davė anam, o valstybei ir neliko.

Salyje yra daugiau kaip 130 valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių. Dauguma jų dirba neefektyviai, dėl to į valstybės biudžetą kasmet nepatenka milijonai eurų.

Jau ne pirmi metai kalbama apie labai menkus valstybės įmonių dividendus, kurie įplaukia į nacionalinį biudžetą. Tačiau kodėl taip yra, rimčiau nesidomėta, kol paaiškėjo, kiek pinigų įvairiems neskaidriems rėmimams išleidžia viena iš didžiausių šalies įmonių – „Lietuvos geležinkeliai“.

Paramos ataskaita – neva konfidenciali

A. Bilotaitės teigimu, kilus skandalui dėl „Lietuvos geležinkelių“ skirtos paramos, Seimo Audito komitetas ir Antikorupcijos komisija užklauskė valstybės valdomų įmonių apie jų 2011–2016 metų laikotarpiu suteiktą paramą. Iki gruodžio 9 d., kaip buvo pra-

Tam davė, tam davė, o valstybei neliko

šoma, informaciją pateikė 25 įmonės. 14 pranešė šiuo laikotarpiu paramos apskritai neskyrusios, likusios įmonės duomenų dar nepateikė. O „Lietuvos geležinkeliai“, pasak A. Bilotaitės, pateikdami informaciją pažymėjo, kad ši konfidenciali. Ką tokiu atveju galima kalbėti apie kokį nors skaidrumą ar viešumą?

„Peržiūrėjus įmonių pateiktus duomenis, kyla nemažai abejonių ir klausimų. „Lietuvos paštas“ informavo, kad 2011 m. paramos neteikė dėl sudėtingos finansinės situacijos. O nuo 2012 m. iki šių metų pabaigos jau atseikėjo paramos beveik už 620 tūkst. eurų“, – teigė A. Bilotaitė.

„Lietuvos energija“ kasmet paskirsto daugiau kaip pusę milijono eurų paramos. 2014 m. paramai skirta suma šoktelėjo iki 1,7 mln. Eur. Parlamentarę nustebino, kad šių valstybės įmonių parama buvo skiriama visoms pačioms sporto organizacijoms.

Tvarkėsi kaip savo ūkyje

„Šiuo metu galiojantis Labdaros ir paramos įstatymas valstybės ir savivaldybių valdomoms įmonėms leidžia teikti paramą įstaigoms, organizacijoms ir įvairiems fondams savo nuožiūra. Rėmimo tvarką nustato įmonės akcininkai, o konkrečius sprendimus priima įmonės valdyba arba net pats vadovas savo nuožiūra. Esant tokiai tvarkai, sudaromos galimybės piktnaudžiauti valdžia ir įmonės pelno dalį paskirstyti vadovams, akcininkams ar jų šeimų nariams palankioms organizacijoms ar įstaigoms, neskaidriai ir neracionaliai panaudoti mokesčių mokėtojų pinigus siekiant naudoti vienam asmeniui ar asmenų grupei, atsiranda landa politinei korupcijai – remiant tam tikras įstaigas ar organizacijas siekiama palankumų per rinkimus“, – aiškino „ŪP“ įstatymo pakeitimo projekto esmę A. Bilotaitė.

Jos teigimu, neatmestina ir tikimybė, kad už pinigine paramą jos davėjai tikisi ar netgi reikalauja iš remiamų įstaigų ar organizacijų palankių sprendimų.

„Uždraudus valstybės ir savivaldybių valdomoms įmonėms skirti dalį pelno paramai, būtų sutauta lėšų, padidėtų į valstybės biudžetą mokami dividendai“, – prognozavo Seimo narė.

Pataisų projektui po pateikimo jau pritarta. Už jas balsavo 55, prieš buvo 11, susilaikė 20 parlamentarų. Dabar jis bus toliau svarstomas Seimo komitetuose. Prie šio klausimo svarstymo Seimo posėdyje planuojama grįžti pavasario sesijoje.

Panašų projektą šiek tiek anksčiau įregistravo ir Seimo narys „tvarkietis“ Petras Gražulis. Tačiau, jo nuomone, išimtis turėtų būti taikoma švietimo įstaigoms, kurios rengia reikalingų specialybių absolventus ar mokinius, remti.

Be jokios kontrolės

Prezidentė Dalia Grybauskaitė siūlo eiti dar toliau. Neseniai Seimui ji pateikė Labdaros ir paramos, Labdaros ir paramos fondų, Viešųjų įstaigų, Asociacijų įstatymų bei Civilinio kodekso pataisus, kuriomis viešosios įstaigos, paramos fondai ir kitos organizacijos būtų įpareigosios viešai skelbti iš juridinių asmenų gautą paramą.

Viešumo bandžiusios išvengti organizacijos paramos gauti negalėtų. Kad paramos sąskaitose sukasi dideli pinigai, apie kuriuos visuomenė dažniausiai nieko nežino, liudija ir toks faktas: praėjusiais metais įvairios paramos organizacijos ir fondai gavo 125 mln. Eur paramos.

Daugiau kaip 90 proc. šių lėšų skyrė juridiniai asmenys, kitaip tariant, įmonės ir akcinės bendrovės, tarp kurių nemažai ir valstybinių. Vien „Lietuvos geležinkeliai“, negalutiniais duomenimis, pernai išdalijo apie 1 mln. Eur paramos.

Prezidentūros duomenimis, šiuo metu iš 35 tūkst. organizacijų, gaunančių finansinę pa-

ramą, atskaitas apie tai teikia 6 tūkst. Nieko nuostabaus: šiuo metu už atskaitų neteikimą jokia atsakomybė nėra numatoma.

Tačiau net ir iš pateiktų atskaitų dažniausiai neįmanoma nustatyti, kas buvo tie dosnūs aukotojai, kaip ir kam buvo panaudota gauta parama, kas už ją padaryta. Kas galėtų paneigti, kad didžiuliai pinigai nebuvo iššvaistyti arba išleisti visai ne tam, kam iš tiesų reikėjo? Ir tai dar ne viskas – norint gauti iš Registrų centro šią kuklią informaciją už tai reikia susimokėti. Ar visa tai galima vadinti kokia nors kontrole?

Ar tikrai draudimai yra išeitis?

Kauno „Žalgirio“ direktorius Paulius Motiejūnas sutiko, kad parama turėtų būti teikiama ir panaudojama skaidriai.

„Lengviausias būdas ką nors

uždrausti, kad ir, pavyzdžiui valstybinėms ar valstybės valdomoms įmonėms kam nors suteikti paramą. Remdamiesi pavieniais blogais pavyzdžiais, politikai užsimojo visiškai uždrausti tokios paramos suteikimo galimybę. O juk tai atsilieptų ne tik sportui, kultūrai, mokslui, jų paramos negalėtų gauti vaikų dienos centrai ir net onkologinėmis ligomis sergantiems vaikams remti sukurtos iniciatyvos. Ar tikrai draudimas yra išeitis? Gal geriau sukurti sistemą, vertinimo kriterijus ir pagal juos remti Lietuvos sportą?“ – sakė P. Motiejūnas.

Jo manymu, uždraudus valstybės įmonėms teikti paramą, tikėtis ją gauti iš privatinių, nerealų. „Pabandykite nueiti į daugiausia mokesčių sumokančių įmonių vadovų kabinetus paprašyti paramos komandai ar sportui. Dauguma jų – užsienio kapitalo įmonės. Kaip manote, ar užsieniečiai turėtų skirti pinigų Lietuvos sportui tarptautinėse arenose? Ar jie sulaukia tokių pačių prašymų ir savo šalyse? Kuriuos paremti rinktumėtės jūs patys?“ – retoriškai klausė krepšinio klubo vadovas.

Turėtų būti padaryta pauzė

Paulius MURAUSKAS

Viešosios įstaigos „Transparency International“ Lietuvos skyriaus projekto koordinatojus

Manau, kad valstybės ir savivaldybių įmonės iš esmės turėtų turėti teisę teikti paramą. Tačiau visa bėda, kad Lietuvoje šiuo metu situacija yra tokia, jog daugeliui tų įmonių daro įtaką politika ir buvo tapusios tarsi kunigaikštystės, priklausančios nuo partijų ir jų vadovų.

Siūlymas uždrausti joms dalyti paramą, bent jau kol normalizuosis situacija, mano nuomone, yra protingas. Turėtų būti padaryta tam tikra pauzė, peržiūrėta tvarka, kaip, pagal kokius kriterijus skiriami valstybės įmonių vadovai, kokie reikalavimai jiems turėtų būti taikomi ir pagaliau kokiais principais vadovaujantis galėtų būti skirstoma parama.

Dabar nesunku pastebėti, kad dažniausiai tai daroma pagal asmenines simpatijas. Skirstant paramą, ypač valstybinėse įmonėse, būtini tam tikri skaidrumo ir efektyvumo standartai. Tai mūsų visų pinigai ir visuomenė turi teisę žinoti, kam jie išleidžiami.

Šiomet tyrėme, kaip savivaldybės įmonės atskleidžia savo veiklą, koks jų finansinis skaidrumas, kokia sąžiningumo politika. Pastebėjome, kad situacija ir skaidrumo standartai labai skiriasi. Daug kur labai trūksta viešumo. Ir ne tik skirstant paramą, bet ir deklaruojant valstybės ir asmeninius interesus.

Paukštienos kaina gali didėti

Nauji paukščių gripo protrūkiai, jų mastas Europoje, tiek laukinėje gamtoje, tiek naminių paukščių laikymo vietose, kelia vis didesnį nerimą. Sunaikinami ištisi paukštynai – tūkstanciai paukščių – žalą patiria tiek ūkininkai, tiek paukštininkystės sektorius, tiek visa valstybė. Plintant paukščių gripui smunka pašarų kaina, nes mažėja jų paklausa, paukštiena – brangsta, o eksporto planai stabdomi. Tačiau valstybėms, kuriose paukščių gripo nėra, tai gali būti naudinga.

Europos Komisija prognozuoja, jog dėl paukščių gripo šiemet paukštienos kaina turėtų būti beveik 6 proc. didesnė nei pernai, tačiau tiesioginio poveikio Lietuvos paukštininkystės sektoriui dar nėra. Lietuvoje vidutinė paukštienos kaina 2016 m. I–III ketvirtį buvo apie 20 proc. mažesnė už ES vidutinę paukštienos kainą. Tačiau situacija gali keistis – jei Europoje atsirastų paukštienos deficitas, Lietuvos paukščių augintojams atsivertų platesnės ir pelningesnės eksporto galimybės.

Paukščių supirkimas Lietuvoje nuo 2015 m. išaugo 11,1 proc., tačiau eksportuota apie 5 proc. mažiau, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu pernai (I–III ketvirtis). Šie skaičiai galėtų keistis, jei Lietuvos ūkininkai laikytų Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (VMVT) rekomendacijų dėl paukščių gripo ir šalį šiliga aplenkis. Kitaip Lietuva atsiders tarp kitų nuo paukščių gripo nukentėjusių valstybių.

Paukščių gripas Lietuvos augintojams atnešė didžiulį finansinių nuostolių, nes visus auginamus paukščius būtų privaloma nugaišinti ir sunaikinti. Nustačius ligos atvejį 3 kilometrų spinduliu būtų sunaikinami ne tik sergantys, bet ir visi kiti paukščiai. 10 kilometrų spinduliu būtų paskelbiama stebėjimo zona, kurioje būtų ribojamas paukščių vežimas, žmonių judėjimas, statomi dezinfekciniai barjerai. Tam, kad šiai ligai būtų užkirsti keliai ir neprireiktų tokių griežtų metodų, būtina laikytis tam tikrų reikalavimų.

VMVT paukščių laikytojams rekomenduoja laikyti paukščius uždaroje patalpoje bei saugoti juos nuo kontakto su laukiniais paukščiais, neleisti lankytis paukščių laikymo vietose pašaliniam asmeniui, paukščių negirdyti vandeniui iš atvirų vandens telkinių.

Keliaujantys asmenys turėtų vengti kontakto su paukščiais, atsisakyti kelionių į paukščių turgus, neįsivežti paukščių ir gyvūninių maisto produktų iš ne ES valstybių.

Taip pat būtina žinoti, kad iš šalių, kuriose nustatytas paukščių gripas, į Lietuvą draudžiama įsivežti gyvų ar sumedžiotų paukščių, paukštienos ir jos produktų, taip pat kitų gyvūninių maisto produktų.

Pastaraisiais metais mūsų šalies paukštininkystės sektorius plečiasi. Apie 94 proc. mėsinį paukščių išaugina įmonės ir žemės ūkio bendrovės, likusį kiekį – ūkininkai ir šeimos ūkiai. Remiantis VMVT duomenimis, šiuo metu Lietuvoje įregistruoti 62 mėsinį paukščių auginimo ūkiai.

ŽŪM informacija

Aldonos SIREIKIENĖS nuotrauka

Kalėdiniam meduoliams gardinti itin tinka cinamono, kardamono, gvazdikėlių, kvapiųjų pipirų ir džiovintų apelsinų žievelių mišinys.

Gerai padarytas yra vertingesnis už gerai pasakytą.

Bendžaminas Franklinas

Šiandien visoje šalyje vėraus didelis debesuotumas, vietomis kris dulksna. Pūs silpnas pietvakarių, vakarų vėjas. Ir naktį, ir dieną numatoma panaši oro temperatūra – termometrų stulpeliai rodytų 2–6 laipsnius šilumos.

Trečiadienį debesuotumas kiek sumažės, kai kur atsirastų nedidelių pragiedrulių. Kritulių tikimybė menka. Vėjas pasisuks iš pietų, jo greitis sieks 3–6 m/s. Oro temperatūra keisis mažai – bus 1–5 laipsniai šilumos.

Saulė teka 8.40, leidžiasi 15.54 val. Dienos ilgumas 7.14 val.

Mėnulis (pilnatis) teka 23.59, leidžiasi 12.18 val.

Vardadienius švenčia **Dominikas, Daugardas, Daugardė, Gražvilė, Teofilis;** rytoj – **Girenė, Honoratas, Norgaudas, Tomas.**